

«АЛТЫН АРЫҒ» АЛЫПТЫҒ
НЫМАХТЫҢ
МАТЫРЛАРЫНЫҢ ОМАЛАРЫ
ХАКАС ЛИТЕРАТУРА УРОГЫНДА

- Чоныбыстың фольклоры — ол өбекелерібіс артыс салған пістің испайыбыс. Піс аның тузазын сығарып, школада орта тузаланып поларға кирекпіс. Амғы төлнің чоныбыстың тархынын пілер көңнілерін көдірерге үгретчее аймах-пасха оңдайларнаң тузаланарға кирек. Иң пастағы сурығ: «Хайдағ омалығ полғаннар матырларыбыс?»

Алыптығ нымахты хыныснаң
хығырар алнында олғаннар
өмелерге чарылчалар.
Көңнілеріне кірчеткен
матырларны таллап алчалар.
Хакас литературазы уроктары
«талазығ» оңдайынаң хынығ ирт
парыбысчалар

Алыптарның омаларын чарыдарға олғаннар
чоныбыстың сөспектерінең тuzаланчалар. Пичен
Арығ – чалахай көңніліг, амыр хылыхтығ хыс.
Аның омазын чарыт пирерге олғаннар хоостар
хоостапчалар. Ичен Арығның омазын хоостар
хоостыра чарытчалар. Ұгренчірернің
хоостарында көп чарых өңнер тоғасчалар.

Пичен Арығның омазын чарыдарда, үгренчілер чоныбыстың
кибірлерін сағысха кирчелер. Пала өскірчең кибірлерні уучалары,
сөбіренің улуғлары чоохтап пирчелер. Көзідімге алза, күн хон
парза, паланы хырызарға чарабас. Пазох хакас чоныбыстың хыйға
сөстерінзер айланчабыс: «Өкістерні пазынма» паза
«Өкісті өөр тартчаң,
Чабысты чарыхха тартчаң».
Үгренчілер идөк сөбіредегі кибірлерні істесчелер.

○ Алтын Арығ – төреен чиріне хынчатхан алып-хыс.

○ Алтын Арығның омазын чарых күннең тиңнестірзе, саба полбасчых. Ах хайада наа ла төріп алған Алтын Арығның чуртазы үзілче. Аны айап, олғаннар алып хысты наа өсчөткен чахайахнаң тиңнестірчелер. «Алтын Арығ» алыптығ нымахтың тілі уғаа сіліг паза пай. Аннаңар чир-чайаанның сілиин паза матырларның омаларын чарытчатса, тексттең олғаннар синонимнер паза хыйға сөстөр таап алчалар.

- Алтын Арығның омазын чарыдарға үгренчілер мындағ килістіре сөспектер таап алғаннар:
- 1. Көп піліп ас чоохтан тур (Алтын Арығның позын кибірли ал чөрчеткені);
- 2. Хыйғаң пар полза, хычалығ полба (Алып хыстың тарын полбинчатханы)
- 3. Күлүкпін тіп күлбе, артыхпын тіп махтанма (Алтын Арығ – өөн матыр полза даа позын пір дее артыхха санабинча)

Үгрәнчәләрнәң төреен чир-суубысха
хынарға паза тархыныбысты,
кибирләрібісті улуғлир көнігістерін
тыыдарға аймах-пасха оңдайларнаң
тузаланарға чарир:

1. ИЗО (матырларның
омаларын хоос хоостыра чарыт
пиргені);

АЛТЫН АРЫҒ

АЛТЫН АРЫҒ АЙНА- ЧІКТЕРДЕН ТОҒЫР КҮРЕСЧЕ

2. . ТЕАТР (СЦЕНКАЛАР КӨЗІДІП, МАТЫРЛАРНЫҢ САҒЫС-КӨГІСТЕРІН ПАЗА КӨҢНІЛЕРІН АСЧАЛАР);

АЛТЫН АРЫҒ

3. Музыка (алыптығ нымахтарны чатханнаң толдырчалар, хакас чонының музыка инструменттерінең танысчалар);

4. Чоныбыстың пазылбин пүткен чайаачызы пастыра (сөспектер, хыйға сөстер);

5. Хакас тілібістің сөстіг пайы пастыра (синонимнер, көп тузалығ сөстер...);

6. Пасха чоннарның пазылбин пүткен чайаачызын тиңестіре.

The image features a blue gradient background with white circuit-like lines in the corners. These lines consist of straight paths that branch out and terminate in small circles, resembling a network or data flow diagram.

• Алғыс!